

Григор Гачев

Извън картината

На Павлина

– Не ми харесва. Котката като че ли всеки момент е готова да се обърне и да одраска нейно височество.

Сират огледа внимателно картината. Може би малко виолетов отблясък върху козината на животното? Не, няма нищо, което би могло да го обясни. Трябва да постави някъде яркочълт предмет. Ако драконът на гоблена вдясно издишва огън – не, не се връзва... А, ето една идея.

Момчето избра най-разрошената четка, натопа я във вода и я приглади с ръба на дланта си. След това добави няколко внимателни мазки върху предната лапа на животното и духна лекичко, за да подсуши бързо гланцираната боя. Сега лапата изглеждаше като току-що измита.

– Така е по-добре – усмихна се старият художник. – Само да не завириш нос, ей! – След това внезапно млькна и се послуша. – Идва негово височество херцогът! Я да опитаме...

Той се протегна и постави картината на отвора към страничното помещение. След това леко я заметна с дантелената завеса, за да не личи рамката. Едва се беше отдръпнал, и вратата на ателието се отвори.

– Привършихте ли портрета на принцесата? – Херцог Бако изгледа злобно двамата. Шарещият му поглед изведнъж спря върху картината.

– А, това вече е нахалство! Да държите нейно височество да ви позира чак досега! Мелиса, веднага ставай и тичай на обяд!... Чуваш ли какво ти казах? Веднага ставай... Ха!... Кой измисли тая проклета шегя?!

– Аз съм виновен, Ваше височество – пристъпи напред старецът. – Бях оставил картината да съхне...

Очите на херцога се присвиха като цепки.

– Подиграваш се с член на кралското семейство, а?! Бегом до палача да ти удари двадесет тояги на голо! Не, не сега. Утре, след като поднесеш картината на краля. И имай само наглостта да забравиш!

– Слушам, Ваше височество! – поклони се старият художник. Херцогът се завъртя и трясна на излизане вратата така, че цялото ателие потрепера.

– Довечера има бал, и негово височество ще се напие, както обикновено. На сутринта може би ще си спомня името и титлите си, но не и наказанието ми – усмихна се старецът, докато с мъка изправяше болния си гръб след поклона. – Е, какво ще кажеш?

– Мисля, че вече е готово, учителю.

– О, не. Една картина никога не е готова докрай. Просто е достатъчно добра, за да може да бъде поднесена. Само че тази май още не е.

– А какво повече би могло да се направи? Ако се добави дори едно

цвете във вазата, ще стане прекалено претрупана.

– Точно така, момчето ми. Няма нужда да добавяш на нея. Трябва да добавиш останалото извън нея. Схващаш ли?

– Ъ-ъ-ъ... май не.

– Добре, внимавай сега. Къде стоеше дойката вчера?

– Тук вляво, от другата страна на масичката.

– И как ще я нарисуваш там?

– Няма как – картината не обхваща тази част от стаята... Не се сещам.

Майсторът се намръщи.

– С какво на картината ще подскажеш, че дойката стои извън нея, тук отляво?

– Хм... Може би ако Мелиса гледа натам?

– Нейно височество, селянче такова! Нямах капка уважение към дворецовите нрави... Твърде е грубо. Нещо по-деликатно? Например би ли хвърляла някаква сянка в обсега на картината?

– Не. Впрочем, май да. Светлината от крайния прозорец трябва да дава лека сянка върху покривката на масата. Лявото рамо и част от главата.

– А, това вече е по-добре. Както знаеш, червените дрехи на кралското семейство хвърлят зелен оттенък, а зелените дрехи на слугите – червен оттенък...

Сират се зае с четките.

– Така?

– Преливането не е достатъчно плавно, но ще го оправиш после. И това, че роклята на дойката има падащи гънки и не е толкова пристегната в кръста – също. А сега ми кажи какво друго на картината ще е различно?

– Вазата с цветята. Кристалните повърхности ще отразяват зелената рокля.

– Точно така. Само внимавай коя точно как ще отразява, иначе всички ще си помислят, че там стои морско страшилище октопод.

Момчето прихна, бързо разбърка боите и се зае да нанася поправките.

– Друго, Сират?

– Не се сещам...

– Светлината, падаща върху дрехите на дойката, се отразява навсякъде. Включително към принцесата. Как ще пада и какъв оттенък ще има?

- Разбрах.
- И как ще е набран килимът?
- Ох, да. Щях да забравя.
- И още...

Сират трескаво смесваше боите по палитрата. Старият Хамонд му беше позволил да нарисува вместо него картина за краля, и той не биваше да го подведе.

Падна доста работа, но по залез слънце всичко беше както трябва. Старецът внимателно положи картината на големия статив в ъгъла.

– Надявам се да хареса на техни величества. Не е като най-доброто, което рисувам, – очите му проблеснаха шеговито към момчето изпод побелелите вежди, – но и така ще стане. Тепърва ти предстои да учиш още много. Лягай сега, преди да се е стъмнило.

Когато слънцето огря плочите на двора на замъка, двамата отнесоха картината в галерията. Наложил се да изчакал негово величество до ранния следобяд – балът се беше отразил неблагоприятно на съня му. Което всъщност и се очакваше.

Момчето вървеше покрай високата стена, изучавайки портретите на владетелите на кралството от самото му основаване, по един портрет на всяка двойка – крал и кралица, та до още празното място на сегашните. В самото начало, точно до входната врата, висеше портретът на Гарик I – родоначалника на династията. Платното беше силно напукано от старост, боите – избледнели. В ъгълчето се виждаше мъничък подпис. Младият художник никога не беше виждал картината откачена, но Хамонд му беше разказвал, че на гърба ѝ е залепена грамотата, с която Гарик I е назначил автора за първи придворен художник на кралството. Оттогава бяха изтекли хилядолетия, но традицията се спазваше – при кралския двор винаги имаше художник.

Трудно беше да откъснеш поглед от картината. Лицето на краля излъчваше воля, смелост и благородство на бог. Легендите разказваха, че когато разгромил войските на варварите, той не само пуснал всички пленени врагове да си вървят у дома, но и наредил ранените измежду тях да бъдат лекувани наравно с ранените от собствената му армия. Че по време на Големия глад, последвал преселването на неговите поданици тук, той продал златната си корона и ограничил дворцовата прислуга, семейството си и себе си на едно ядене дневно, за да има храна за простите хора. Историята на кралството започваше с девиза му:

„Можеш да бъдеш истински крал само ако си слуга на народа си, можеш да повеляваш над живота на поданиците си само ако си готов да умреш за всеки един от тях“.

Момчето приклепна до картината и впери поглед някъде в пространството. В мечтите си той беше крал, равен по благородство на Гарик. Пред него преминаваха победени врагове, на които той подаряваше свободата и живота, бедстващи поданици, заради които той се лишаваше от последния си залък, битки, в които той повеждаше армията си пръв пред всички, пленени след бунт васали, на които връщаше след молбата за прошка и пост, и титла...

– Сират, бързо тук! Техни величества идват! – изтръгна го от унеса гласът на учителя му.

Кралят не беше в настроение да се отдава на изкуството. Известен като познавач на хубавото вино, той сигурно смяташе да продължи да допълва познанията си и тази вечер. Кралицата обаче, макар и също в лошо настроение, беше напълно трезвена.

– Алгамена!

Дойката мигновено се появи на отворената врата на залата. Сигурно беше очаквала да я повикат.

– Това там ти ли си?

Алгамена проследи с пълно недоумение ръката на кралицата, която сочеше покрай картината.

– Не, Ваше величество, ръбът на прозореца...

– Гъска! Гледай внимателно картината!

– Но това там не е... Ах, да! Наистина като че ли съм аз! Колко интересно – не са ме нарисували, а пак...

– Млък! Червей такъв, как си си позволил такова нахалство?

Художникът наведе унило глава.

– Виновен съм, Ваше величество. Нейно височество принцесата много обича дойката си, и си помислих, че...

– Когато нейно височество стане нейно величество, тогава ще решава какво да се рисува и какво не! А дотогава го поръчва негово величество съпругът ми. Нали така?

– Тъх – потвърди негово величество.

– Не може една дойка, проста слугиня, да е на една картина с кралските особи! Да беше Бако, пак добре, но това вече е нахалство! Утре ще ми представите картината поправена!

– Ще бъде изпълнено, Ваше величество. Без никого или с негово височество херцог Бако на мястото на дойката?

– Без никого! Какво общо има този... братът на уважания ми съпруг с принцесата?

– Чакай малко де! – прекъсна я кралят. – Алберт винаги хленчи, че ми е роден брат, а го няма на нито една картина с нас...

– Не и на тази! Да беше примерно с нас в лятната градина...

– Добре, рисувай ни в лятната градина. И с него по същия начин – хем да го има, хем да го няма! Хи-хи-хи!

Старият художник мълчаливо се поклони. След това сбута момчето и двамата понесоха картината обратно към малкото ателие.

– Не е честно – пъшкаше Сират, докато замазваше сянката на дойката. – Толкова старание, и изведнъж – на вятъра! Заради едно хрумване на кралицата сега трябва да унищожим най-майсторското в картината.

Хамонд присви очи. Бръчиците в ъгълчетата им се размърдаха.

– Старанието никога не пропада. Творенията може да бъдат унищожавани, но живо ли е умението, то ще сътвори нови... Стига си се мушил, оправи по-добре и ухото на котката. А утре ще се заемаме с новата поръчка.

Сират яростно заразбърква боите.

– Не е вярно, учителю! Ако всички най-хубави неща се унищожават, ако не се оставя нищо, с какво ще остане това умение? Ти си единственият, който знае как да рисува нещо извън картината. Ако сега ни нападнат варвари или съседите и ни убият, това умение ще бъде изгубено завинаги!

– Завинаги? След ден, или година, или сто години някой друг също ще успее да го направи. Ако не бях видял мозайката от цветни камъчета пред колибата на баща ти, сега нямаше да си ми ученик. И може би щеше да го откриеш и сам. А и да не можеше, сигурно нямаш претенциите да си най-гениалния художник, който някога ще се роди? Пък и нито варвари, нито съседни са се събрали пред портите на обсада.

– Но все пак...

– А и защо мислиш, че съм единственият истински майстор? Разгледай внимателно картините в галерията. Ще забележиш много интересни неща.

Този път старецът изписа сам всичко важно. Сират нахвърли дрехите на двойката и едрите растения наоколо, но му беше забранено да пипа подробностите. Младите крал и кралица стояха наред лятната

градина, тя – наведена над уханно цвете, той – вперил поглед на победител в далечината. Встрани от краля, току зад рамката на картината, се усещаше присъствието на херцог Бако. Откъм страната на кралицата, също току иззад рамката, личеше падналият ѝ бял воал.

– Ако зависеше от мен, никога не бих нарисувал херцога – промърмори Сират, подострайки внимателно перо за тънки линии. – Заслужава ли такъв човек да стои до величествата в галерията долу?

– А защо не?

– Но това е кошунство! До портрета на Гарик Благородни – този... този...

– Няма ли така всеки от тях да получи още по-точно оценката, която заслужава?

Сират тръсна глава и захвърли перото и ножа.

– Не става дума за това! Единият е заслужил портрет с достойнството и честта си. Другият – с умилквания около краля и с бичове по гърбовете на тези под него! Да, той може да накара със сила другите да вършат каквото пожелае. Но ти, учителю, си наследник на едно от Великите изкуства! Не на месари и ковачи.

Хамонд се обърна към ученика си и внимателно остави четката.

– Защо мислиш, че това да си месар или ковач е по-малко изкуство от това да си художник? Че твоят труд е по-благороден и по-възвишен от техния?

– Как защо?!

Майсторът се усмихна, но очите му останаха тъжни.

– Като млад странствувах много. Веднъж пътувах с кораб далече – отвъд морето Океан.

Сират зяпна. Учителят често разказваше за своите пътувания, но никога не беше споменавал за такова пътешествие.

– Отгатак морето Океан ковачите са почитано и уважавано съсловие. Те ни смятат за недостойни да използваме техните произведения – така, както ние смятаме чужденците за недостойни да гледат картините на майстори. Любопитството ми обаче нямаше граници, и една вечер заключихме с един млад ковач таен договор – аз ще нарисувам картина за него, а той ще ми покаже какво се прави в техните работилници.

Картината представляваше изгрев над прохода между Кар и Етор, това са две планински долини далеч на север оттук, и върховете около тях са вечно заснежени. Дори учителите ми ме признаваха за равен на тях, а се бях амбицирал, и тя стана по-добра от всичко, което бях рисувал дотогава. Когато я видя, ковачът стоя неподвижен доста време, след

което заплака. Така разбрах, че е достоен за нашето изкуство повече от много от моите познати... На следващата вечер той донесе в странноприемницата ковашки дрехи, и преоблечен така, ме преведе из техните работилници.

Видях неща, които ме потресаха. Видях изковано от метал хилядолисто дърво, при най-малкия полъх на вятъра клоните се огъваха и листата шепнеха странни, но приятни и никога неповтарящи се песни. Видях меч, който блестеше като слънце и с един удар расичаше на две камък колкото човешка глава, без да получи и драскотина. Видях пиано, което свиреше само, задвижвано от механизми по-сложни от всичко друго, което съм виждал през живота си. Там имаше огледала от сребро, които правят жената да изглежда красива, и други, които показват истинското лице на човека до теб, зад колкото и благовидно изражение да е скрито... Затова вече никой не може да ме убеди, че ковашката работа е груба и черна. И сигурно по света някъде има страна, за която не съм чувал, но където и работата на месарите е също такава изкуство.

Сират захапа устни. Не искаше да се предава толкова лесно.

– Добре. Но за да получи справедлива оценка, херцогът трябва да изглежда какъвто си е. Сега е изобразен като възпитан кавалер и достоен брат на краля.

Хамонд хвърли към него кратък, внимателен поглед. След това се замисли за малко. Когато заговори, гласът му звучеше дяволито.

– Да речем, че негово височество херцогът изглежда твърде авторитетно, а това може да не хареса на техни величества. Дали няма някакъв начин това да се поправи?

Момчето вдигна палитрата и се зае. Изви леко дръжките на цветята откъм Бако – сега сякаш те се бяха извърнали настрани от него. Леко замазване на линиите в този край на картината подсказа самохвален жест, откъснато листо в долния ъгъл – надута и глупава поза. За момент смяташе да добави още нещо, но се отказа.

– Така добре ли е?

– Май нещо не ти е симпатичен негово височество – усмихна се побелелият мъж. – Дали случайно грубото му отношение към принцесата през онази вечер, когато той така разсеяно я обърка с картината, не ти е повлияло по някакъв начин? Добре де, няма да разпитвам повече... Дай ми сега палитрата, искам и аз да добавя нещо.

Хамонд се наведе над платното и сякаш се преобрази. На мястото на схванатия и болен старец сега стоеше вълшебник, творещ чудеса с едно докосване на четката. Сират виждаше тази гледка десетки пъти на

ден, но никога не успяваше да разбере как и защо точно става всичко. Веднъж беше чул придворния писар да казва: „Някои хора стареят като парцали, а други – като катедрали“. Като че ли това беше точната дума – когато хванеше четката, старият му учител изведнъж се превръщаше от едното в другото.

– Забелязва ли се разликата?

Чиракът се вгледа внимателно. Не, като че ли нищо. Какво точно беше оправял учителят? Горните половини на две стръкчета трева бяха откъснати, до тях лежеше мъничко перце, до самата рамка тревата се изправяше след нечие настъпване... следа с формата на... Захвърленият извън картината воал всъщност не беше воал – това беше едра, снежно-бяла гъска, подкарвана от приведената кралица!

– Както си спомняш, нейно величество разбира от гъски. Вероятно това ще ѝ достави удоволствие... ако го забележи – усмихна се учителят. Очите му заискриха и за момент на Сират му се стори, че вътре в сбръчканото, изсушено тяло е скрито момче на неговата възраст. Той се поколеба за момент, преди да се реши да прошепне каквото мислеше:

– Как ли родът на Гарик Благородни, на Дожан Благочестиви, на Росъл Мъдри можа да даде на света хора като техни величества?

Хамонд поклати глава, без да протестира срещу оскърблението към кралските особи:

– Родът значи много, но не всичко, момчето ми. Неведнъж в родове на благородни хора са се раждали изверги... както и в родове на изверги – благородни хора. – Той се усмихна, сякаш говореше сам на себе си. – А сега да предадем, че картината е готова!

Сират бързо изтича да потърси дворцовия майордом. Старият хужник се загледа подир него. Дяволитата усмивка беше изчезнала – на мястото ѝ се беше появила тъга, жал и някакво недобро предчувствие...

На следващия ден, докато чакаха краля и кралицата в галерията. Сират отново се загледа в картините. Пред него беше портретът на Росъл Мъдри и съпругата му Алина. Никой не знаеше от кое точно царство е пристигнала Алина; легендите на замъка подшушваха, че тя е била принцеса на феите, влюбила се в младия Росъл, и че именно на нея той е дължал мъдростта си. Ако се съдеше по картината, слухът сигурно беше верен – Алина наистина беше приказно красива, и от лицето ѝ сякаш струеше лунна светлина.

Не по-малко легенди имаше и за самия Росъл. Как по-големият му

брат се отказал от престола в негова полза заради ума му. Как разпознал кой е истинският стопанин на конете и кой – крадецът им, като накарал един слуга да бие животните пред двамата. Как отгатнал деветте загадки на жреците от Тофу и така ги принудил да разпуснат култа към бога-людоед, без да се стига до война. Как сдобрил градовете Ериа и Авон, които си оспорвали пристанището между тях, като им предложил да се обединят в един град – Нафар. Сират беше готов да се размечтае (Росъл беше един от кумирите му), но не искаше отново да бъде изненадан от пристигането на краля и кралицата.

Момчето изведнъж изпита странното усещане, че картината сякаш го притегля да стъпи през рамката в стаята на кралете. Да, изработката на дървото странно напомняше рамка на врата. Освен през високите прозорци по стените на кралската стая размита светлина падаше сякаш и през отвора на картината, и осветяването на двете фигури подсказваше, че на пътя ѝ има някаква сянка – сянката на този, който стои пред картината и я гледа. Момчето се приближи до платното – засенчването променяше цветовете така, сякаш оттатък има истинска стая. Но как ли художникът е постигнал това странната лунна светлина, струяща от лицето на кралицата, да не се променя?

Шумът от стъпки го предупреди, и той бързо зае мястото си до картината. Вместо да седнат на донесените набързо кресла, техни величествата я заоглеждаха отблизо.

– Хо-хо-хо! Ама че номер! – изнемогваше кралят, пръскайки слюнки. – Хем го има – хем го няма! Повикайте Бако! Нарещам веднага да се яви тук!

Херцогът дотича скоро, дрънчейки с шпори. Сигурно се беше готвил да излезе на езда.

– Харесва ли ти картината, Алберт? И теб те има, нали се виждаш?

Херцогът измъчено се усмихна, кимайки енергично с глава. Ако наистина можеше мляко да се вкисне от физиономия, сигурно всички поданици на кралството днес щяха да ядат извара, помисли си Сират. Когато обаче срещна погледа на херцога, усети, че те с учителя му ще ядат бой. И то доста.

Кралицата в това време удовлетворено разглеждаше изображението си. Погледът ѝ бавно се плъзна към ненарисувания воал, след което разсеяно се задържа на него. Изведнъж тя се наведе и неволно посегна към мястото до картината, където би трябвало да бъде той. Мигновено всички слуги забиха разсеяни погледи в тавана – никой не искаше да бъде хванат, че е зърнал грешката на кралската особа. Сплетените пръсти на

Хамонд побеляха. Кралицата погледна към него, след това пак към картината, след това пак към него. Несигурността в това какво е видяла беше ясно изписана на лицето ѝ.

– Прави ми впечатление, че май мислиш нещо недобро на художниците, а, Алберт? – провлачи кралят. Малките му очички внимателно наблюдаваха поведението на херцога.

– Ами, нищо подобно, ваше величество...

– Правилно, братко, правилно! Защото ако вземат да отнесат боя, това ще ме разсърди здравата. Такава хубава картина направиха! Ще наредя да я окачат в галерията, заедно с другите. Нека това да бъде официалното ни изображение. Не се ли гордееш – да бъдеш изложен в галерия, където имат място само кралските особи?

– Гордея се, ваше величество – изскърца със зъби Бако.

Сират погледна победоносно учителя си. Хамонд обаче изобщо нямаше вид на зарадван – напротив, внезапно беше посърнал.

– Добре тогава. След като всички сме толкова радостни и горди, вече е време да окачим картината. Може би ти би искал да го направиш собственоръчно, братко?

– Позволете на мен, Ваше величество – намеси се Хамонд. Гласът му леко трепереше.

– А, да. Правото е на майстора. Давай.

Хамонд взе картината и заситни към празното място на стената. Един от слугите бързо притича за дървената подставка. Хамонд стъпи върху нея и посегна да окачи творбата си. Внезапно обаче кракът му се подгъна, той размахна ръце, изтърва картината и с трясък рухна върху нея. Чу се раздиране на платно.

Лицето на краля бавно се наля с кръв. Сякаш някой пълнеше бокал с вино.

– Ай-ай-ай! Такава некадърност! Май вече е време да си потърсим по-млад художник, а, Алберт?

– Точно така, ваше величество! – прося лицецо на Бако.

– Само че дъртият пръч още не е обучил наследника си както трябва. Дали просто да не го запознаем с бича? Двадесет удара от мен, а?

– И още толкова от мен!

– И от мен също – добави кралицата. Тя все още не беше уверена какво беше видяла, но каквото и да беше то, добре беше за всеки случай да се поналожи малко дъртакът. Ако онова наистина е било воал, все ще има за какво друго да е.

След боя се наложи да отнесат Хамонд на носилка горе в ателието му. За щастие при падането като че ли не си беше счупил нищо, а и палачът не се беше престарал с бича – заповедта беше старецът да бъде набит, а не убит.

– Някои знахари лекуват с пускане на кръв. Току-виж ми минал артритът благодарение на техни величества – помъчи се да се пошегува Хамонд. Лицето му обаче беше изкривено от болка. Момчето превърза криво-ляво раните с чисти парцали, а през нощта на вратата им се почувства тихо. Когато Сират я отвори, нямаше никой, но на прага беше оставена паничка целебен мехлем.

– Странно – промърмори Хамонд, разглеждайки паничката. – От тези на дворцовата стража. Но нямам приятели сред тях, поне не такива, които биха рискували да разгневят техни величества.

Раните заздравяваха бавно, и едва след месец старият художник беше в състояние отново да се заеме с работа. Често обаче кашляше дълбоко и продължително, и после криеше от Сират парчето плат, с което заглушаваше кашлицата... Точно тогава и майордомът им съобщи заповедта на краля – да бъде нарисуван портретът, който ще стои долу в галерията. Без никакви глупости по него и около него.

Поръчението отвори на Сират работа по цял ден. Вчера да тича до пазара и да купи от търговците от север лазурит, днес – да пътува заедно с ковача до железните мини, за да събере червен пигмент, утре – да измоли от готвача фъстъчено масло, да стрие пигментите, да забърка боите за картината... А и Хамонд не бездействуваше. Постоянно чертаеше с парченце олово по бялото платно линии, слизаше до галерията и оглеждаше с часове бъдещото място на картината, а веднъж доведе главния дърводелец и цял ден уговаряха как точно трябва да изглежда рамката.

Най-сетне една сутрин Хамонд подреди паничките с боя и започна да рисува. Сират помоли да изобрази поне дрехите, но учителят му отказа.

– Ти си още малък. Ще имаш време да изрисуваш една, може би две кралски двойки. А за мен тази е първата и последната. Мисля, че имам правото да нарисувам тази картина сам.

– Поне фона отзад...

– Не, Сират. Тази картина е моят шедьовър. Това, което ще остане от мен. Тя трябва да е това, което съм аз, изцяло и докрай. Разбираш ли

ме?

Сират все още беше недоволен, но кимна с глава.

– Добре тогава. Днес техни величества са на посещение в Антувал и никой няма да те безпокои. Отиди да разгледаш галерията – знам, че ти харесва.

Новината развесели момчето.

– А какво ще правя утре? Ти не можеш да нарисуваш картината за един ден.

– Трябва. Кралят е поискал утре тя да бъде представена. А и мисля, че това не е толкова непосилна задача.

Сират изглежда стария си учител подозрително, но той нямаше вид като да се шегува.

– Бягай, момчето ми. От тази галерия може да се научи много. И не ме безпокой, докато не се стъмни.

Сират спря пред образите на Росъл Мъдри и Алина. Не беше забравил тайнствената лунна светлина, която не отслабваше от падането на неговата сянка върху нея. Днес непременно щеше да разбере как е постигнато това чудо.

Той прибута дървената подставка до картината и се качи на нея. След това измъкна от джоба си парченце счупено украшение. Погледна-ти през половинката стъклено топче, мъничките предмети се виждаха по-големи. Той доближи стъклото до изрисуваната повърхност и се вгледа внимателно.

Под увеличението ясно личаха поръсените по боята пращинки минерал. Бяха твърде дребни, за да се разбере от какво са – може би сиктивански мрамор, може би стрито стъкло, може би счукан планински кристал. Сират се огледа – светлината падаше от два прозореца косо. Той прикри с длани лицето на Алина от двете страни така, че да засенчи непрякото осветление, и лунният блясък изчезна.

Ето го и отговора на загадката! Миниатюрните силно отразяващи пращинки отпращаха падналата отстрани светлина напред. Колко просто! А той беше предполагал, че ще му се наложи цял ден да търси каква ли магия има тук.

Доволен от откритието си, Сират погледна отново лицето на изрисуваната кралица, и изтръпна. Заедно с облака от светлина от него беше изчезнала цялата тайнственост. Сега то беше просто лице на една умна и решителна, но белязана от житейските трудности и... не особено

красива жена.

Стреснат, Сират отдръпна ръце. Мигновено лунното сияние, замъгляващо чертите, отново се появи. От картината отново го гледаха величието, мъдростта и тайнствеността, които толкова го бяха впечатлили. Момчето отново приближи ръце – и магията отново изчезна. Кралицата пак стана обикновена жена.

Но това, което наистина поразя Сират, беше промяната в лицето на Росъл. С лунната светлина беше изчезнала и мъдростта, която се четеше в очите му. Вместо това сега те гледаха към Алина с послушанието на идиот. Младият художник отчаяно огледа картината още веднъж, след това приближи и отдръпна ръце няколко пъти. Нямаше съмнение – когато ореолът от сияние изчезнаше, от картината го гледаха съвсем различни крал и кралица.

Истинските.

Сират усети как стомахът му се свива на топка.

Това просто беше някаква лоша шега на осветлението. Това просто не можеше да бъде така. Толкова легенди за мъдростта на Росъл и красотата на Алина, толкова скрито възхищение, толкова гордост – и изведнъж... Не, сигурно окоето го беше подлъгало.

Той отново се приближи и с треперещи ръце засенчи страничната светлина.

Не, Сират, очите не те лъжат. Това е истината.

С изчезването на мъгливия ореол лицата не просто се променяха – показваха се точно такива, каквито са били нарисувани. Ясно си личаха бръчиците около очите на Алина, отпуснатите ъгълчета на устата ѝ, повехналата кожа, започналите преждевременно да посивяват коси – лице на жена, видяла живота откъм грубата му страна. Покорството и мътилката в погледа на Росъл бяха още по-красноречиви. По лицата им беше изписана истинската им история, и дори за момче не беше проблем да я прочете – историята на жена от дребен феодален род, подгонена от врагове, преживяла загуба, мъка, уплаха, отчаяние, минала през бордеите на пристанищните градове и научила се да крои интриги и заговори, открила най-сетне млад принц в дребно кралство, глупав и смахнат, омъжила се за него чрез измама и прилагала хитростта и интригантството си от негово име, за да съхрани и увеличи късмета, подхвърлен ѝ от живота... За окоето на младия художник ясно личеше как са били нарисувани истинските им лица, а после мраморният пращец, или каквото там беше, е било поръсено върху влажната боя, за да скрие зад мъгливото хало истината.

Сират рязко се дръпна назад. Нестабилната поставка се прекатури, и той се озова на мраморния под. Болката от натъртването обаче беше някак далечна – всичко в него гореше. Такава лъжа! Толкова мръсна, долна, гадна, подла лъжа! Толкова легенди, толкова обич и почит към мъдростта и красотата на Росъл и Алина, а те... Беше толкова отвратително. Толкова пъти тайно си беше мечтал да бъде мъдър и справедлив като Росъл. А Росъл се беше оказал дори не просто обикновен човек – беше се оказал малоумен! Сират просто не можеше да се досети за подходящо сравнение. Той се сви на пода и тихичко заплака от яд и мъка.

Най-сетне сълзите му секнаха. Дори ако легендите за Росъл и Алина бяха само измислица, това не значеше, че всичко на този свят е измама. Момчето вдигна глава и се отправи към портрета на Дожан Благочестиви.

И за този крал имаше не една легенда. Доведените от Гарик били шепа хора сред морето от варвари. За да сплоти кралството, Дожан наредил всички негови поданици да изповядват общата вяра. И тъй като варварите били много пъти повече от кралските хора, нямало как тя да бъде наложена със сила. Тогава Дожан хвърлил всички средства от хазната си за строеж на храмове, за да спечели умовете и сърцата на неверниците, и сам десетки години обикалял страната и разговарял с техните първенци, убеждавал ги и проповядвал словото на вярата. Жена му починала внезапно съвсем млада, и той оставил трона на братовия си син. Немалко от най-красивите катедрали в кралството носеха неговото име...

Сират спря пред портрета и го заразглежда внимателно. Тук нямаше тайнствени ефекти. Нямаше намеци извън картината, нямаше падащи сенки. Нищо особено. Просто портрет на набожен крал, признат за светец след смъртта си.

Изведнъж някакъв странен усет накара момчето да погледне към броеницата в ръката на краля. Не, нищо особено. Или... не! Сянката, която тя хвърляше върху кралската мантия, беше странна. Сират се вгледа внимателно – да, формата на зърната не беше същата. Той извади стъкълцето и го доближи до картината.

Сянката на зърната на броеницата беше сянка на детски черепчета.

Сират трескаво заразглежда картината. В продължение на няколко минути не забеляза нищо друго, докато погледът му не беше привлечен от иконите на стената зад гърба на Дожан. Момчето довлече поставката, стъпи на нея и се надигна на пръсти. Така можеше да разгледа иконите през стъкълцето. Нямаше обаче нужда дори от него – от една педя

разстояние ясно се виждаше, че трънените венци на светците всъщност са венци на вождове на варварите, а лицата им са широкоскулести и тъмнокожи... Изненадите не свършваха дотук. Метализираните корици на светото писание до лакътя на краля бяха назъбени като плочите на старите машини за измъчване, които ръждяваха в мазето на замъка, провисналите ресни на покривката бяха всъщност въжета на бичове, а купчинката сол до черния хляб на масата имаше подозрителния цвят на арсеник. Сират се вгледа отблизо в набожната усмивка, и последната му слаба надежда се изпари. Тъничката ѝ линия всъщност заобикаляше едрите мазки, които отдалече се сливаха в нейни ръбове, и се извиваше в знак на подлост и вероломство.

Сират се отдръпна няколко крачки назад. Оттук всичко изглеждаше както преди, но момчето знаеше – приближи ли се достатъчно, отново ще види старателно изрисуваните черти на истинския Дожан. Този, който беше мамил, отравял, измъчвал, за да наложи своето. Който, погледнат отдалече, изглеждаше светец – но видиш ли го веднъж отблизо, никога повече не ще се излъжеш.

Забравил за всичко, Сират се хвърли към портрета на Гарик. И преди му беше правило впечатление, че короната не стои съвсем естествено, но го беше отдавал на неумението на художника. Затвори очи и се опита да си представи как би трябвало да бъди, но образът му убягваше – нещо упорито не се връзваше. Тогава се качи на поставката, съблече ризката си и прикри с нея короната на Завоевателя.

Идваше му да закрещи, но не можеше. Сякаш заедно с мечтите му някой беше превърнал в пепел и волята му. Лишено от украшенията, от картината го гледаше лицето на славолубив хитрец, способен на всичко, за да остави името си в историята. Освен на истинско благородство. В очите гореше мания за власт, в въглчетата на устата се криеше жестокост, тежките клепащи прогонваха дори най-слабия намек за съвест. Чирачето скочи от подставката и огледа внимателно картината. И тук художникът беше подсказал истината – бялата ивица на килима отблизо се оказва път, покрит с човешки кости, а разноцветните ѝ ръбове – купчинки старомодни дрехи на преселници... Достатъчно било просто да забравиш за миг за властта и славата, и ето го истинския Гарик!

Сират подхвана долния край на картината, отдръпна го от стената и пхна глава зад него. Залепената грамота се виждаше ясно:

С ТОЗИ ДОКУМЕНТ НАЗНАЧАВАМЕ НЕСТЕДИЛ ОТ
АВОН ЗА НАШ ПРИДВОРЕН ХУДОЖНИК

ДА СЛАВИ И УМНОЖАВА ВЕЛИЧИЕТО НИ И ДА НИ
ХВАЛИ ПРЕД ПОТОМЦИТЕ

ГАРИК I – ЗАВОЕВАТЕЛ

Момчето постоя мълчаливо няколко минути. След това се облече и бавно закрочи навън, някъде по-далече от хората.

Луната вече се беше издигнала над кулите на замъка, когато Сират заизкачва стълбите към ателието. В края на краищата светът не беше свършил. Легендите, на които той така вярваше, се бяха оказали лъжа, но за него оставаше истината. Художниците, живели преди Хамонд, бяха имали доблестта да покажат каква е била тя, всеки според умението си, макар и завоалирано, макар и под страх от наказание. Както и учителят му щеше да намери начин да каже истината за сегашните крал и кралица – за грубостта, жестокостта и глупостта им, за това как се отнасяха към подчинените си. Сега Сират разбираше как може да са такива – те просто бяха истински потомци на рода си, на Гарик Славолюбеца, на Дожан Измамника, на Росъл Малоумния и на другите от галерията долу. Стариият художник вече не се беше поколебал да изобрази кралицата като гъсарка, макар и прикрито. Нямахме да се поколебае и сега.

Сират влезе на пръсти в ателието. Учителят му спеше дълбоко. Лунната светлина очертаваше на големия статив обърнатото към стената платно. Значи наистина беше успял да го довърши. Момчето се опита да разгледа картината, но различаваше само неясни форми. Нищо, утре щеше да го види.

На сутринта обаче Хамонд беше станал пръв и беше увил изсъхналата вече картина в голямо парче плат. Всички молби на Сират да я погледне останаха напразни. Двамата отнесоха вързопа в галерията и зачакаха височайшето семейство.

Хамонд се опря на стената между две картини, докато мине поредният пристъп на кашлица. След това се усмихна на ученика си:

– Май днес не ти се броди особено из галерията. Да не би вчера да си се наразглеждаш?

Ядът и срамът отново заляха Сират.

– Да. И на Росъл и Алина, и на Дожан, и на Гарик...

– Техни величества, момчето ми! Може да не ти се иска да назовеш Гарик „Благородни“, но той е и ще си остане негово величество... Значи

и Дожан? Не бях забелязал.

Момчето тихичко описа какво е видяло в портрета на Благочестивия.

– Да-а-а, добри са очите на младите... Не се учудвам особено – напльончи и затърка едно петънце боя на ръката си Хамонд. – Придворният писар ми е разказвал, че в дворцовите сметки от негово време има описани пари, платени за делви арсеник на търговци от Адера. Не можеше да се начуди за какво му е бил нужен...

Думите му бяха прекъснати от тропота на стъпки по коридора. Двама слуги трескаво разстлаха на пода дълга ивица килим пред краля и кралицата.

– Ваши величества, картината е готова!

Хамонд дръпна платното от картината. В галерията настъпи гробна тишина.

Кралят и кралицата бяха изобразени в двора на замъка. Той, в лъскава броня и с огромен меч със златна дръжка, потегляше на боен поход. Тя – в тъмните дрехи на скръбта от раздялата, но красива като цвете – грееше от надеждата да го види отново жив и здрав. Гледката беше невъзможно да бъде забравена – неговото мъжество, гордост и увереност в победата, и нейната нежност, обич и вярност. Сякаш ангели, и в същото време истински, живи хора.

Сират напълно беше забравил за всичко на света. Това беше най-красивата картина, която беше виждал някога. Беше забравил да гледа с окоето на художник, да търси как са положени боите, хвърлени сенките и предадени полутоновете – просто стоеше до учителя си и се възхищаваше. Каменните плочи на двора подканяха да стъпиш на тях, златистите лъчи на изгряващото слънце сякаш искряха из залата, прохладният и свеж утринен въздух лъхаше откъм изображението. Сега разбираше как онзи ковач е заплакал.

Кралят също беше зяпнал наред с всички останали. По едно време обаче прекрачи напред и застана до картината.

– Приличам ли си?

Лицата на слугите наоколо пламнаха. Този, който носеше креслото на кралицата, се наведе над него и захапа ръба на дървената облегалка. Сират обаче не виждаше нищо смешно – напротив, най-жалкото беше, че шишкавият и разплут крал наистина приличаше невъобразимо на красавеца от картината. Беше ужасно да гледаш сравнението между това какво би могъл да бъде кралят, и това какво беше.

– Какво ще кажеш, художнико?

– Не подхожда на майстора да дава оценка на творбата си, Ваше величество – поклони се Хамонд. Насред поклона обаче лицето му се изкриви и той се закашля отново.

– Същият сте, ваше величество. Като две капки вода – изсъска кралицата.

– Моята любима съпруга ми се подиграва, естествено – продължи кралят. – Тя не вярва, че наистина си приличам. Толкова зле ли си ме нарисувал, а, майсторе?

– Наистина сте същият, Ваше величество – отвърна художникът. – Може би сте мъничко по-млад на картината, но със сигурност сте били наистина такъв. И ако се наложи, отново ще бъдете.

– Смейш да ми се подиграваш, а? – възкликна кралят. С няколко бързи крачки той прекоси стаята, хвана Хамонд за брадата и го погледна право в очите.

Сират неволно отстъпи назад. Хванаха те, мили учителю. Опита се да си върнеш за боя, и те хванаха.

– Не ви се подигравам, Ваше величество – отговори спокойно старецът. – Наистина мисля така. Иначе би се усетило в картината.

– А мен пак ме няма! – обади се херцог Бако иззад гърба на слугите.

Лицето на краля се наля с кръв по познатия на Сират начин.

– Марк, бягай и довлечи от мазето онази, ръждивата машина с набъбнените плочи. Искам да си поговорим малко с милия ми брат.

– Ъ... аз... аз само се пошегувах... съжалявам, ваше величество, не исках да кажа това... просто така, не искам...

– Наистина ли? Добре. Марк, остави. Но заповядвам да ме подсетиш за машината следващия път когато брат ми заговори за картини. Свободен си, Алберт.

Херцогът изчезна по коридора с такава бързина, сякаш го гонеше цялата кралска армия.

– А сега да продължим с майстора – обърна се отново към Хамонд кралят. – Значи ти наистина мислиш, че съм точно такъв, какъвто си ме изрисувал?

– Да, ваше величество. Наистина мисля така – Хамонд го погледна право в очите.

Кралят се ухили доволно.

– А твоят млад ученик? И той ли също мисли искрено, че си приличам?

– Той е в замъка само от три години, и не ви познава достатъчно

добре, за да може да разбере приликата, Ваше величество.

Сират трепереше от страх и за себе си, и за учителя си. Но кралят като че ли се развесели от отговора.

– Закачай тогава картината, и внимавай! Ако скъсаш и тази, няма да доживееш вечерта.

Хамонд кимна с глава и взе рамката. Този път окачването мина без инциденти. Кралят огледа внимателно платното още няколко пъти и кимна доволно с глава.

– Харесва ми. Най-красивият от всички портрети е. Изглеждам по-добре и от Гарик Завоевателя. Искай сега нещо за отплата.

Хамонд се поклони.

– Коленопреклонно ви благодаря, Ваше величество, но в момента не ми идва нищо наум. Може ли да го поискам някой друг път?

– Добре – махна с ръка кралят и излезе от залата. Свитата хукна след него.

Сират изгаряше от срам и унижение. Ако кралят се беше опитал да смачка него, той щеше да се противопостави, да го иронизира някак, дори прикрито, дори ако това му струва нов побой. Учителят му се беше уплашил. Беше се огънал, беше се пречупил, беше се предал.

Двамата мълчаливо изкачиха стълбите към ателието си. Сират измъкна изпод парцалите хаван и чукало и се зае да стрива зелен пигмент. Търкаше с такова ожесточение, сякаш вътре в хавана беше кралят. Или Хамонд.

Скоро пигментът стана на фин прах. Момчето го изсипа в мацнатата със зелено кратунка и загреба нова порция. Едва тогава забеляза пълната тишина в ателието. Вдигна глава – старецът седеше на одърчето със скръстени ръце и поглед, отправен някъде в пустотата.

Нещо у Сират се преобърна. Той стисна зъби, за да преглътне сълзите. След малко запита:

– Учителю, какво ще рисуваме днес?

– Не зная, момчето ми – отвърна тихо старият художник. – Рисувай ли ти се нещо? Опитай например техниката от портрета на Росъл и Алина – картината като врата към стая. Отсега нататък ти ще си придворният художник, и ще трябва да умееш всичко и сам.

– А ти, учителю? Няма ли...

– Не, Сират. Вече няма да рисувам. Това беше последната ми картина.

Преди Сират да успее да отговори нещо, на вратичката се почука. Без да чакат отговор, в ателието влязоха принцесата и дойката ѝ.

– Нейно височество иска да поговори с вас. Да попита дали може да се научи да рисува.

– Само че ти излез. Искам да говоря насаме с Хамонд – обади се принцесата.

Дойката наведе глава и тръгна към вратата. На изхода се обърна и внимателно изгледа стария художник. Той отвърна на погледа, след това измъкна изпод одъра паничката от мехлема.

– Мисля, че трябва да ви върна това, мадам.

Дойката се изчерви и погледна към Мелиса. Момичето също поруменя, и Хамонд потули усмивката в брадата си. Сират се наведе над хавана, за да прикрие своята.

– Питайте спокойно, ваше височество... ако, разбира се, наистина сте дошли да разпитвате за рисуването – каза старецът, когато вратата се затвори зад гърба на дойката.

Очите на принцесата пробляснаха с гневен огън.

– Точно затова съм дошла. Искам да зная защо картините ви са пълни с лъжи?

– Как така с лъжи? – втренчи се в нея Хамонд.

– Ей така, с лъжи! Лъжа до лъжа! Толкова пъти съм си мечтала да бъда красива като Алина, като Милда и като другите кралици от картините. И сега виждам, че и майка ми е нарисувана също толкова красива, а тя не е! Лъжете всички до един! И онези кралици са били грозни, просто такива като вас са ги рисували красиви! Защото баща ми ви храни, и ви е страх да не ви накаже, и затова... лъжете!

Две сълзи се търкулнаха по бузите на Мелиса.

– Всичко е измама! Толкова пъти дойката ми е казвала да се радвам, да бъда добра, за да не погрознявам, а то какво било – трябвало не да си добра, а да си зла, за да те нарисуват красива! Всички лъжете! Защо?

Хамонд се опита да отговори, но пристъпът на кашлица го задави. Сират трепереше – и той мислеше като Мелиса, но въпреки всичко му беше жал за стария му учител. Не искаше да го види победен и наречен лъжец. Остави хавана настрана и се опита да каже нещо, но старецът успя да си поеме дъх и го изпревари.

– Не лъжем, Мелиса. Те наистина са красиви.

Кашлицата отново го надви. Мелиса отвори уста, но погледът му я спря. След дълго, конвулсивно хъркане, старецът си пое дъх и

продължи:

– Не всеки може да е красив непрекъснато, Мелиса. Ние не сме феи, нито ангели, и живеем в свят, в който има много неприятности и разочарования. Срещат ги дори и техни величества, може би дори повече от нас. И това, че някои от неприятностите и разочарованията си ги създаваме самите ние, не ги прави по-малко загрозяващи. Дори когато ги създаваме от слабост, глупост и неразбиране на човека отсреща или на себе си – и може би особено тогава.

Затова и майка ти често е зла и грозна. Не защото иска да е. Просто тя е жертва на живота и на другите – така, както те понякога са нейни жертви. И ако тръгнем да търсим кой е пръв и най-виновен, няма да стигнем доникъде.

Истинският път към доброто е друг, Мелиса. Във всеки има красота, смелост, сила и обич. В някои хора повече, в някои по-малко, но ги има. Има ги и в майка ти, и в баща ти. Не съм ги измислил, не съм излъгал. Просто ги извадих изпод пелената на грозотата и злото, за да могат всички – и ти, и те самите, и другите, които ще дойдат отсега нататък – да ги видят, и да разберат, че красота и добро има. И че си струва човек да се бори за тях – в другите и вътре в себе си.

Това е, Мелиса. Не сме те излъгали със Сират. – Хамонд отново се закашля, този път още по-силно и продължително. Парчето плат в ръката му почервения от кръв, и той с усилие изхърка:

– Вярвай ни.

Няколко седмици след този разговор Хамонд си отиде от света. Последното му желание, предадено на краля, беше на негово място да бъде назначен Сират, въпреки че е още малък. И доколкото така или иначе просто нямаше кой друг, момчето трябваше да се заеме със задълженията на придворен художник.

Изминаха две години. И кралят, и кралицата често искаха да се нарисува по нещо ново, а след посещенияето си в съседното кралство Римизи се увлякоха по стенописите и стъклописите. Сират беше буквално затрупан от работа, и му се налагаше непрекъснато да измисля и учи нови техники.

И така, докато един ден внезапно из целия дворец не започна глъчка. Стражи и войници тичаха на различни посоки, чуваха се заповеди, дрънчаха оръжия. Чул врявата отвън, Сират се покатери на един стол и се подаде от прозорчето на ателието си:

– Какво става?

– Напада ни перимският крал! Блокирал е изхода от долината и е на път да обкръжи двореца! Току-що кралят свика военен съвет в приемната зала!

Сират зяпна от учудване.

– Какво мигаш като бухал на слънце? Стягаме се за бой!

Любопитството вкопчи момчето за гърлото. Не можеше да си намери място в тясното ателие. Военен съвет и подготовка за сражение! Това трябваше да бъде видно на всяка цена!

В приемната зала се влизахе през галерията с картините. Сират грабна няколко четки, кратунка с боя и парче платно и изхвъркна от ателието. Спусна се по стълбите, претича през галерията и се сблъска на входа на залата с двама стражи.

– Не може, момче. Забранено е. Военен съвет.

– Кралят е поискал да рисувам съвета – вдигна четките Сират. – Да бъде увековечен като пълководец... Попитайте го, ако не вярвате.

Двамата стражи се спогледаха, след това единият махна с ръка:

– Давай, влизай. И по-тихо!

Сират се вмъкна тихичко, просна платното на пода зад столовете и развъртя четките, давайки си вид, че рисува.

– ... шест хиляди техни бойци срещу по-малко от четиристотин наши – докладваше херцог Бако. – Отрязали са ни от главните ни гарнизони, и ще ни разбият преди да получим помощ. Перимският крал се бил заканил да ви плени жив и да ви направи свой личен роб... простете, ваше величество, просто ми го предадоха...

Вратата на залата хлопна. Кралицата влезе безцеремонно, огледа всички с поглед на харпия и застана зад гърба на краля.

– Добре, Алберт. Хубави новини ми носиш – отрони кралят. – Значи нямаме никакви шансове?

– Да, ваше величество. Вече сме обкръжени. До довечера, най-късно до утре сутринта дворецът ще е в техни ръце.

– Ясно... Всички командири, чакайте ме на двора! Само да си облека доспехите, и идвам да вода отбраната!

Мъжете в ризници кимнаха с глави и заизлизаха. Скоро в залата останаха само кралят, кралицата, Бако и прикрилият се зад облегалката на един стол Сират.

– Ако негово величество си мисли за това, за което си мисля аз... – започна с ехидна усмивка кралицата.

– Точно за това си мисли – проломоти негово величество. – Вземай

моментално Мелиса и няколко най-верни слуги, и да се изнизваме.

– Значи това за тайния проход, дето започвал под кралските покои и излизал в Аранур, оттатък планината, е истина? – вдигна вежди херцогът. – Защо ли баща ни не ми е казал...

– За да не ми устройваш покушения през него, глупако – изръмжа кралят. – Сега млъквай и идвай с нас, преди войскарите да са усетили, че се измъкваме. Види ли Перим, че ни няма, ще разрови всичко и може да открие прохода и да ни настигне, докато сме още в него. Колкото по-бързо изчезнем, толкова повече шансове имаме да отървем главите. И ти там, ситния, дето мислиш, че си се скрил! Сваляй картината с нас от рамката и я вземай, искам да си я имам.

Сират стана иззад стола и сконфузено тръгна с тях. Излязоха в галерията, той отиде до картината и измъкна от джоба си ножчето за подрязване на четки. Вече посягаше да започне, когато кралят внезапно се обади зад гърба му:

– Стой... Дръпни се.

Сират се отдръпна. Кралят стоеше пред картината и я изучаваше безмълвно. След това внезапно се обърна и закрочи към началото на галерията. Застана пред портрета на Гарик Благородни, след това пред този на сина му Гарик II. Продължи нататък, вглеждайки се за момент във всяка от картините. Пред изображението на Дожан се задържа малко повече, след това продължи – все по-бавно и по-бавно. Накрая отново стигна до последната картина. Спря и бавно наведе глава.

Първа разбра какво става кралицата.

– Ти... ти нали нямаш намерение да... Опомни се! Само ще те убият! Какво ще спечелиш от това, глупак такъв! Не ти ли е мил животът? Давай да се измъкваме, докато можем... Моля те, не го прави! А ние с Мелиса?... Моля те, не ни оставяй!

– И да дойда с вас, няма да съм ви от много полза – бавно отвърна кралят. Лицето му беше посивяло и внезапно остаряло. – Бивш крал трудно се крие. Ще ви е по-лесно без мен.

– Опомни се! Не умирай просто заради една картина, тъпа рисунка на изкуфял дъртак! Срежи я на парчета и толкова! Изгори я!

– И какво като я изгоря?... Вземи Мелиса и няколко слуги и бягайте. Аз ще удържа замъка, докато мога. Така поне ще ви дам малко повече време.

– Но...

– Слуга, доспехите ми!

След десет минути кралското семейство, Сират, дойката на Мелиса и още няколко слуги стояха наред владетелската спалня. Кралят повдигна килима и натисна и плъзна настрани една плочка от цветната мозайка на пода, след това пъкна ръка в дупката и завъртя нещо. Чу се изсхраване, и стената вляво се отмести, откривайки черен отвор.

– Взехте ли достатъчно факли? Тунелът е сух и удобен, но е цял ден път пеша в мрака. – Доспехите на краля бяха малки за затлъстялото му туловище, и стояха смешно и накриво. – Тръгвайте бързо, аз ще затворя прохода след вас. Сбогом, Мелиса, надали ще се видим повече.

Мелиса плачеше, без да може да отговори.

– Сбогом и на теб, мила. Не ми се сърди, и си спомняй за мен.

Кралицата кимна. След това прошепна нещо на ухото на краля. Той се усмихна тъжно, и неочаквано за всички я прегърна.

– И аз теб.

Не зная какво е станало по-нататък с тях. Но след десет години под властта на Перимското кралство новозавладените земи въстанали. И когато в битката в Кинатската долина войските на Перим били разбити, на едновременния трон на Гарик се възкачила млада кралица.

И галерията с портрети на владетели била създадена отново. Наложило се да се започне отначало – старите картини били унищожени, освен изображението на последната кралска двойка, запазено кой знае как, а и то било така повредено от влага, мишки, мачкане и непрекъснато пренасяне, че почти нищо не се различавало. Но придворният художник го прерисувал, за да бъде запазено, и с него започнала новата галерия. И тези, които са виждали и двете картини – а те не са много – казват, че двете са много различни, но въпреки това по някакъв странен начин са една и съща картина.

И новата картина е доста особена – на нея иззад рамката, откъм страната на краля, се усеща присъствието на още някого. Никой не знае защо е изобразен там и кой е; някои твърдят, че това е загиналият в битката водач на въстанието, други – че е жестокият и глупав брат на краля... Когато запитате тези, които знаят истината, те се усмихват и не отговарят.

Освен това, ако накарате някой, който я е виждал, да ви я опише, то излиза например, че кралят е изобразен шишкав, тромав, несръчен и с доспехи не по мярка, с една дума – плашило. Но виждалият картината

твърди, че това е само първо впечатление, и че всъщност кралят е нарисуван благороден и безстрашен, както подобава на истински крал. Накарате ли да ви опишат кралицата, получава се, че е с дълъг нос, криви зъби и зъл поглед, по-грозна и от вещица. Но виждалите картината твърдят, че тя просто на пръв поглед изглежда такава, а иначе е красива и добра. И оценявате ли само по описанията, излиза, че са били една отворителна двойка, сключила брак по сметка, и че надали са могли изобщо да се понасят един друг. И може и наистина да е било така, защото малкото останали живи, които са ги познавали, казват същото.

Но тези, които са виждали картината, казват, че това не е вярно, и че кралицата и кралят наистина са се обичали.

КРАЙ

© 1999 Григор Гачев

Източник: http://gatchev.info/stories/stories_bg.html

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/318>]